

Повідомлення батькам про процесуальні гарантії

Шановні батьки,

Ви отримали це Повідомлення про процесуальні гарантії (далі — Повідомлення), оскільки ваша дитина направлена на оцінювання або вже отримує послуги спеціальної освіти. Якщо за результатами оцінювання буде визначено, що дитина потребує послуг спеціальної освіти, шкільний округ зобов'язаний забезпечити їй безкоштовне навчання, відповідно до її індивідуальних потреб. Таке навчання позначається аббревіатурою FAPE (Free Appropriate Public Education — безкоштовна належна публічна освіта). Для організації спеціального навчання школа зобов'язана взаємодіяти з вами. Вас включать до складу команди фахівців, яка розроблятиме *індивідуальну освітню програму* (Individualized Education Program, IEP) для вашої дитини¹. Цей документ визначає особливості її розвитку, а також форми, обсяг і умови надання необхідної підтримки. Індивідуальна освітня програма (IEP) розробляється з урахуванням унікальних потреб вашої дитини. Вона повинна включати не лише адаптоване навчання, а й достатні підтримуючі послуги, щоб дитина могла досягти прогресу у навчанні, засвоїти необхідні знання й навички, а також розвиватися соціально та емоційно відповідно до своїх вікових й індивідуальних особливостей. Всі спеціальні освітні послуги, передбачені для вашої дитини, надаються за рахунок державних коштів і не вимагають від вас жодної оплати. Кожен учень у системі державної освіти штату Массачусетс, включно з дітьми з обмеженими можливостями, має право на повноцінне засвоєння навчального матеріалу, закріпленого в освітніх стандартах штату. Крім того, законодавство Массачусетса надає право на безкоштовну належну освіту (FAPE) і тим дітям з інвалідністю, які проживають на території штату, навчаються у приватних школах за рахунок родини, але звертаються за підтримкою в межах державної системи спеціальної освіти.

І федеральне законодавство, і законодавство штату встановлюють правила, яких повинні дотримуватися школи при прийнятті рішення щодо права дитини на отримання спеціальної освіти, а також при визначенні обсягу необхідних освітніх послуг. Ці норми також включають чіткі процедури, спрямовані на те, щоб дитина отримувала безкоштовну належну освіту (FAPE) протягом усього часу, поки зберігається право на спеціальні умови навчання. Сфера спеціальної освіти регулюється особливо ретельно, оскільки її мета — забезпечити кожній дитині саме ті умови, які відповідають її індивідуальним потребам. Така деталізація передбачена законом, щоб захистити права учнів і гарантувати їм отримання необхідної допомоги. Якщо вам знадобиться додаткова інформація або роз'яснення, ви можете звернутися за підтримкою до консультаційної служби вашої школи, до Департаменту початкової та середньої освіти штату Массачусетс (DESE), до організацій батьків дітей з обмеженими можливостями, а також до приватних центрів, які працюють у сфері спеціальної освіти. Ці джерела допоможуть вам вибудувати ефективну взаємодію зі шкільним округом і забезпечити дитині доступ до відповідних освітніх послуг. Департамент освіти розміщує детальну інформацію для батьків і шкіл на своїх офіційних сайтах. Перелік інтернет-ресурсів DESE наведено наприкінці цього Повідомлення.

Це Повідомлення містить важливу інформацію про ваше право брати участь у розробці спеціальної освітньої програми дитини. Процесуальні гарантії — це передбачені законом заходи, які забезпечують вашу участь на всіх етапах. Вони гарантують, що вас заздалегідь повідомлять про дії, які планує вжити шкільний округ («право на отримання повідомлення»), ви зможете надати згоду на запропоновані заходи («право на батьківську згоду»), а за потреби — скористатися встановленими способами вирішення розбіжностей («право на досудовий та судовий захист»). Крім того, законодавство передбачає додаткові гарантії, які викладені у цьому Повідомленні.

¹ Детальну інформацію про те, як розробляється та реалізується індивідуальна освітня програма (IEP) для вашої дитини, можна знайти у посібнику «Порядок розробки індивідуальної освітньої програми» (IEP Process Guide).

Цей документ — «Повідомлення батькам про процесуальні гарантії» — містить відповіді на наступні питання:

1.	<u>Що таке «попереднє письмове повідомлення» і коли ви його отримаєте?</u>	C. 2
2.	<u>Що таке «батьківська згода» і в яких випадках шкільний округ повинен просити вашої згоди?</u>	C. 3
3.	<u>Чи зобов'язаний шкільний округ проводити тестування за зверненням одного з батьків?</u>	C. 5
4.	<u>Що таке «незалежна освітня оцінка»?</u>	C. 6
5.	<u>Коли ви можете отримати доступ до особової справи учня?</u>	C. 7
6.	<u>Як вирішуються спірні питання між батьками та представниками школи?</u>	C. 8
7.	<u>У чому полягають ваші обов'язки у випадку, якщо ваша дитина навчається у приватній школі?</u>	C. 14
8.	<u>Як планувати переведення учня з загальноосвітньої школи?</u>	C. 14
9.	<u>Які дисциплінарні заходи може застосувати школа до учня з обмеженими можливостями?</u>	C. 15
10.	<u>Де можна знайти відповідні положення законодавства й іншу корисну інформацію?</u>	C. 16

Ви отримуватимете це Повідомлення щонайменше один раз на рік, якщо буде визнано, що ваша дитина має право на спеціальну освіту. Ви також можете в будь-який час попросити копію Повідомлення у свого шкільного округу або в Департаменті початкової та середньої освіти штату Массачусетс (DESE). Документ доступний на офіційному сайті DESE: <https://www.doe.mass.edu/specialeducation/families/prb/default.html>.

1. ЩО ТАКЕ «ПОПЕРЕДНЄ ПИСЬМОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ» І КОЛИ ВИ ЙОГО ОТРИМАЄТЕ?

34 CFR §300.503

Шкільний округ зобов'язаний надіслати вам письмове повідомлення у разі, якщо він планує здійснити або відмовляється у здійсненні будь-яких дій, пов'язаних із: виявленням особливих освітніх потреб вашої дитини, оцінюванням, наданням спеціальних освітніх послуг або зміною чинної освітньої програми. Таке повідомлення відповідно до федерального законодавства називається «попереднім письмовим повідомленням».

Повідомлення повинно містити:

- **опис** запропонованих або відхилених дій;
- **пояснення причин**, через які шкільний округ приймає відповідне рішення;
- вказівку на те, на підставі **яких** процедур, оцінок, документів або звітів було прийнято рішення;
- опис інших варіантів, які розглядала команда, що розробляє індивідуальну освітню програму (IEP), а також пояснення причин, через які ці варіанти були відхилені.

Шкільні округи використовують для повідомлень форми, розроблені Департаментом початкової та середньої освіти (DESE) або власні форми, що містять ті ж відомості. Актуальні форми DESE доступні на його офіційному сайті.

Ви отримаєте попереднє письмове повідомлення у таких випадках:

- якщо школа планує провести первинну або повторну оцінку вашої дитини;
- якщо розробляється нова індивідуальна освітня програма (IEP) або вносяться зміни до чинної;
- якщо передбачається зміна умов навчання (зокрема переведення з дисциплінарних підстав);
- якщо приймається рішення про завершення надання спеціальних освітніх послуг.

Вас також повідомлять у разі, якщо шкільний округ:

- визнає, що ваша дитина не відповідає критеріям для отримання спеціальної освіти;
- відмовляється у вашому зверненні, пов'язаному з оцінюванням або організацією спеціальних освітніх послуг.

Усі повідомлення мають надаватися вашою рідною мовою або в іншому зручному для вас форматі спілкування — якщо лише це не є об'єктивно неможливим. Якщо ваша рідна мова або спосіб спілкування не є письмовими, шкільний округ зобов'язаний забезпечити усний переклад повідомлення або використати інший відповідний спосіб (наприклад, мову жестів) і впевнитися, що ви правильно зрозуміли його зміст.

Шкільний округ також надасть вам письмове повідомлення і попросить вашу письмову згоду (письмовий дозвіл) перед тим, як вперше звернутися за використанням коштів державного медичного страхування (MassHealth або Medicaid) для оплати спеціальних освітніх послуг, що надаються вашій дитині.

Одночасно з таким повідомленням вам нададуть копію Повідомлення про процесуальні гарантії. Якщо ви вже отримували цей документ у поточному навчальному році, вас поінформують, де можна отримати додатковий примірник. Також вас повідомлять, до кого можна звернутися за допомогою у роз'ясненні федерального та регіонального законодавства у галузі спеціальної освіти.

2. що таке «батьківська згода»? 34 CFR §300.9 AND 603 CMR 28.07 (1)

Шкільний округ не має права проводити спеціальні обстеження або надавати спеціальні послуги вашій дитині без вашої згоди. Для цього необхідна ваша письмова «батьківська згода». Перед тим як розпочати будь-які дії, школа зобов'язана зв'язатися з вами і чітко пояснити, що саме планується зробити для вашої дитини. Потім вам запропонують підписати спеціальну форму згоди. Ваш підпис на цій формі означатиме, що ви схвалюєте запропоновані заходи і даєте офіційний дозвіл на їх реалізацію — це і називається «батьківською згодою».

Надання згоди є добровільним. Ви маєте право в будь-який час відкликати (анулювати) свою згоду. Відкликання згоди оформлюється в письмовій формі і поширюється лише на дії, які ще не були виконані. Воно не впливає на ті заходи або послуги, які вже були надані до моменту відкликання. Шкільний округ не має права використовувати вашу відмову від одного виду послуг або заходів як підставу для відмови в інших послугах чи формах підтримки, на які ви або ваша дитина маєте право.

Ваша згода не потрібна у таких випадках:

- якщо шкільний округ переглядає вже наявні дані в межах первинного або повторного оцінювання вашої дитини;
- якщо ваша дитина проходить тестування або інше оцінювання, **яке передбачено для всіх учнів** і не потребує окремої згоди — наприклад, державний іспит MCAS або контрольні роботи в межах загальноосвітньої програми;
- якщо школа передає інформацію федеральним або регіональним органам управління освітою — у випадках, передбачених законодавством.

2.1 В ЯКИХ ВИПАДКАХ ШКІЛЬНИЙ ОКРУГ ПОВИНЕН ПРОСТИТИ ВАШОЇ ЗГОДИ?

34 CFR §§ 300.300, 300.154 AND 603 CMR 28.07(1)

Шкільний округ запитує батьківську згоду у таких випадках:

Для проведення первинного оцінювання з метою визначення права дитини на отримання спеціальної освіти

Шкільний округ не має права проводити первинне оцінювання, спрямоване на встановлення права дитини на спеціальні освітні та/або супутні послуги, без попереднього отримання вашої письмової згоди. Якщо дитину направлено на оцінювання, шкільний округ зобов'язаний звернутися до вас за згодою протягом п'яти навчальних днів з моменту направлення.

Згода на початок надання послуг

Після проведення первинного оцінювання, якщо команда з розробки індивідуальної освітньої програми (ІЕР) визнає, що ваша дитина потребує спеціальної освіти, вам буде запропоновано перелік спеціальних освітніх і супутніх послуг, а також варіант навчання (освітнє середовище). Ви є повноправним учасником команди ІЕР, і шкільний округ зобов'язаний отримати вашу письмову згоду, перш ніж уперше розпочати надання спеціальних освітніх і супутніх послуг вашій дитині. Якщо ви не надаєте згоду, шкільний округ не має права починати надання цих послуг. Ви маєте право прийняти або відхилити як усю запропоновану програму, так і окремі її частини. Ті розділи ІЕР, з якими ви погоджуєтесь, мають бути реалізовані одразу після отримання вашої згоди.

Зміни в послугах, освітньому середовищі або повторне оцінювання

Якщо ви раніше надали згоду на індивідуальну освітню програму (ІЕР) для вашої дитини, шкільний округ зобов'язаний отримати вашу письмову згоду, перш ніж:

- змінити склад наданих спеціальних послуг,
- змінити умови навчання (освітнє середовище),

- провести повторне оцінювання вашої дитини².

Якщо ви відмовляєтеся надати згоду, ви зобов'язані взяти участь в обговоренні з представниками школи, щоб спробувати досягти взаєморозуміння і вирішити розбіжності. Якщо ви раніше надали згоду на отримання послуг, але тепер хочете відкликати її і відмовитися від участі дитини в програмі, вам необхідно оформити це в письмовій формі. Шкільний округ не має права звертатися до Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA) для примусового призначення послуг або проведення оцінювання без вашої згоди.

Перше використання державного медичного страхування (MassHealth або Medicaid)

Якщо ваша дитина отримує спеціальну освіту і має державне медичне страхування (MassHealth або Medicaid), школа може використовувати це страхування для відшкодування вартості деяких послуг, включених в індивідуальну освітню програму (IEP). Перед тим, як уперше звернутися за такою компенсацією, шкільний округ зобов'язаний:

- надіслати вам письмове повідомлення з роз'ясненням своїх дій;
- отримати вашу добровільну письмову згоду.

У повідомленні буде вказано наступне:

- послуги спеціальної освіти завжди надаються вам безкоштовно;
- ваша згода не вплине на обсяг медичного страхування MassHealth вашої дитини і не змінить її право на отримання допомоги;
- буде описано, яка інформація про дитину передаватиметься для отримання компенсації від MassHealth;
- вам нагадають, що згоду можна відкликати в будь-який момент;
- буде чітко зазначено, що відмова від згоди жодним чином не вплине на обсяг або якість спеціальних освітніх послуг/програми, що надаються вашій дитині.

Якщо ви переїжджаєте або дитина переходить до іншої школи чи округу, нова школа повинна буде повторно запросити вашу згоду.

Звільнення члена команди IEP від участі у зустрічі

Члени команди з розробки індивідуальної освітньої програми (IEP) можуть бути звільнені від участі у зустрічі команди, якщо ви заздалегідь письмово погодитеся на їхню відсутність. Якщо на зустрічі планується обговорення питання, за яке відповідає цей спеціаліст, він зобов'язаний надати свої висновки в письмовій формі до початку зустрічі. Якщо ви не погоджуєтеся звільнити члена команди від участі, він зобов'язаний бути присутнім на зустрічі команди IEP.

2.2 в яких випадках необхідно просити згоду учня?

34 CFR §300.520 AND 603 CMR 28.07 (5)

Відповідно до законодавства штату Массачусетс, учень вважається повнолітнім **з моменту досягнення ним 18 років**. Це означає, що всі права щодо прийняття рішень, які раніше належали батькам, переходять до самого учня, за винятком таких випадків:

- якщо суд призначив для нього законного представника (опікуна);
- якщо сам учень письмово вказав, що бажає розділити повноваження з прийняття рішень з батьками або хоче, щоб батьки продовжували приймати рішення від його імені у питаннях, що стосуються освіти.

Школа зобов'язана не пізніше ніж за рік до досягнення учнем 18-річчя обговорити з вами та вашим сином чи донькою наслідки переходу прав. Навіть якщо ваш повнолітній син чи донька з обмеженими можливостями приймає освітні рішення самостійно, ви як батьки:

² Ви маєте право спостерігати за навчанням своєї дитини в межах чинної освітньої програми, а також ознайомитися з запропонованою програмою до прийняття рішення про переведення дитини. Детальнішу інформацію можна знайти у документі Департаменту початкової та середньої освіти (DESE) «Спостереження батьками за освітніми програмами» (Observation of Education Programs by Parents).

- продовжуєте отримувати всі обов'язкові повідомлення від школи;
- а також зберігаєте право ознайомлюватися з освітньою документацією своєї дитини.

2.3 в яких випадках потрібна згода заміщуючої особи з питань спеціальної освіти?

34 CFR §300.519 (g) AND 603 CMR 28.07 (7)

Якщо дитина перебуває під опікою Департаменту у справах сім'ї та дітей (Department of Children and Families), або якщо батьки чи законні представники дитини не встановлені, їх не можна знайти або їхні батьківські права припинені, відповідальність за прийняття рішень у галузі спеціальної освіти покладається на призначену особу, яка не має конфлікту інтересів.

Ця особа називається заміщуючою особою з питань спеціальної освіти. Рішення про необхідність призначення заміщуючої особи ухвалює Департамент початкової та середньої освіти (DESE).

Призначена заміщуюча особа отримує всі ті ж права й обов'язки, що й біологічні батьки або офіційні представники, при вирішенні питань, пов'язаних зі спеціальною освітою дитини.

2.4 як я можу відкликати свою згоду?

34 CFR §300.300(b)(4) AND 300.9

Якщо ви раніше надали згоду на отримання вашою дитиною спеціальної освіти та супутніх послуг, але тепер хочете її відкликати, ви повинні оформити свою відмову в письмовій формі. Ви можете відмовитися:

- від усіх спеціальних та супутніх послуг;
- від конкретної послуги;
- від вибраного освітнього середовища (місця навчання);
- від використання шкільним округом державного медичного страхування (MassHealth або Medicaid) для відшкодування витрат.

Після того, як школа отримає ваше письмове повідомлення, вам буде надіслано офіційного листа з зазначенням змін, якщо такі будуть, в освітній програмі та умовах навчання, спричинених вашим рішенням.

Якщо ви повністю відмовляєтеся від усіх спеціальних та супутніх послуг:

- школа більше не зобов'язана забезпечувати вашій дитині належну безкоштовну освіту (FAPE);
- не потрібно проводити засідання команди IEP або розробляти індивідуальну освітню програму (IEP).

При цьому школа не зобов'язана вносити зміни до освітньої документації вашої дитини з метою видалення відомостей про раніше надані послуги спеціальної освіти.

3. чи зобов'язаний шкільний округ проводити тестування за зверненням одного з батьків?

34 CFR §300.301 AND 603 CMR 28.04

Щоб визначити, чи має дитина особливі потреби та чи потрібна їй спеціальна освіта, учень повинен пройти повне і всебічне оцінювання. Якщо дитина справді потребує спеціального навчання, результати оцінювання допоможуть встановити, які саме освітні та супутні послуги можуть бути необхідні.

Якщо у батьків виникають занепокоєння щодо розвитку дитини або підозри на наявність обмежень, вони можуть направити дитину на первинне оцінювання. Для цього не обов'язково використовувати спеціальні формулювання — достатньо письмово висловити своє занепокоєння. Після отримання такого звернення шкільний округ зобов'язаний повідомити батьків про проведення оцінювання та запросити їхню письмову згоду на його проведення.

Відмова шкільного округу від проведення первинного оцінювання можлива лише у виняткових випадках — якщо батьки або інша уповноважена особа, яка подала запит, не висловлює занепокоєння станом розвитку дитини і не припускає наявності особливих потреб. У більшості випадків первинне оцінювання має бути проведене.

За потреби шкільний округ може запропонувати батькам інформацію про інші допоміжні послуги, які можуть краще відповідати індивідуальним потребам дитини. Однак школа не має права відмовляти у проведенні оцінювання, якщо надійшов офіційний запит від батьків або іншої уповноваженої особи.

Відмова неприпустима навіть якщо:

- раніше застосовувалась внутрішня програма підтримки (до направлення на оцінювання);

- школа хоче спочатку спробувати інші форми педагогічної допомоги;
- або з будь-якої іншої причини.

Крім того, законодавством передбачено проведення періодичних повторних оцінювань. Це необхідно, щоб переконатися, що дитина й далі потребує спеціальної освіти і отримує від неї користь.

Перед проведенням кожного такого переоцінювання школа зобов'язана отримати письмову згоду батьків.

4. що таке «незалежне освітнє оцінювання»?

Незалежне освітнє оцінювання (IEE) — це оцінювання, що проводить кваліфікований спеціаліст, який не є працівником шкільного округу, де навчається ваша дитина. Якщо ви не згодні з результатами оцінювання, проведеного школою, ви маєте право запросити проведення незалежного оцінювання за рахунок державних коштів. Ви можете отримати одне незалежне оцінювання за кожним напрямком обстеження в межах одного циклу оцінювання.

Якщо ви подаєте такий запит, школа зобов'язана:

- надати вам інформацію про місця проведення незалежного оцінювання;
- пояснити, які вимоги діють щодо таких оцінювань на рівні штату.

У штаті Массачусетс усі незалежні оцінювання мають проводитися кваліфікованими спеціалістами, які пройшли реєстрацію, отримали сертифікат, ліцензію або інше офіційне підтвердження відповідності та працюють у межах встановлених державою тарифів.

У деяких випадках, якщо є об'єктивні особливості ситуації дитини, може бути дозволена індивідуальна вартість оцінювання, що перевищує стандартний тариф.

4.1 в яких випадках незалежне освітнє оцінювання проводиться за державний кошт?

34 CFR §300.502, M.G.L. C. 71B, § 3 AND 603 CMR 28.04(5)

Відповідно до федерального законодавства, ви маєте право запросити незалежне освітнє оцінювання (IEE) вашої дитини за державний кошт, якщо не згодні з результатами оцінювання, проведеного школою. Це право надається за дотримання таких умов:

1. Якщо ви подаєте офіційний запит на проведення IEE за рахунок школи, шкільний округ зобов'язаний, без необґрунтованої затримки:

- звернутися до Бюро з розгляду апеляцій з вимогою підтвердити, що шкільне оцінювання було проведене належним чином, або що запропоноване незалежне оцінювання не відповідає встановленим критеріям; або
- забезпечити проведення незалежного оцінювання за рахунок округу.

2. Якщо за результатами слухання буде встановлено, що шкільне оцінювання проведене належним чином, шкільний округ не зобов'язаний оплачувати IEE, на яке ви подали запит або яке організували. Однак ви зберігаєте право провести IEE за власний рахунок.

3. Ви маєте право на лише одне незалежне оцінювання за рахунок школи за кожним випадком незгоди з проведеним оцінюванням.

Окрім федеральних прав, законодавство штату Массачусетс надає додаткові можливості для батьків і учнів при організації IEE.

Зокрема, ви можете за власним бажанням брати участь у спільній оплаті вартості IEE, якщо воно проводиться в межах так званої шкали співвіднесення доходів (sliding fee scale). Навіть при частковій оплаті з вашого боку незалежне оцінювання буде проведене у повному обсязі.

Відповідно до норм штату Массачусетс, ви можете отримати незалежне освітнє оцінювання (IEE) повністю або частково за рахунок держави, залежно від рівня доходу вашої родини. Якщо ви обираєте цей варіант, школа не має права подавати заяву на проведення слухання з метою доведення, що її оцінювання було проведене належним чином.

Хто має право на безкоштовне IEE:

- сім'ї, які мають право на безкоштовне або пільгове харчування;
- сім'ї з доходом, що не перевищує 400% від федерального рівня бідності.
Хто має право на часткову оплату IEE:
- інші сім'ї можуть отримати IEE на умовах спільного фінансування відповідно до шкали співвіднесення доходів (sliding fee scale).

Надання інформації про доходи є цілком добровільним. Якщо ви вирішите надати такі відомості, школа зобов'язана невідкладно письмово повідомити вас про те, чи маєте ви право на повне або часткове фінансування оцінювання, та розпочати його оплату відповідно до встановленої категорії.

Ваше право на проведення IEE за рахунок бюджету за критерієм доходу діє протягом 16 місяців з дати проведення шкільного оцінювання, з результатами якого ви не згодні.

Якщо ви не відповідаєте критеріям за рівнем доходу, не бажаєте надавати інформацію про доходи або з будь-якої причини відмовляєтеся користуватися добровільною системою фінансування, встановленою в Массачусетсі, — шкільний округ зобов'язаний розглянути ваш запит на проведення незалежного освітнього оцінювання (IEE) відповідно до федерального законодавства.

Протягом 5 навчальних днів школа має або погодитися провести IEE за рахунок бюджету, або звернутися до Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA), щоб довести, що її власне оцінювання було всебічним та належним.

Більш детальна інформація про порядок проведення IEE міститься в Адміністративному інформаційному листі DESE з питань спеціальної освіти на 2024–2025 навчальний рік (DESE Administrative Advisory Special Education Policy Memo SY2024–2025).

Ви маєте право у будь-який час організувати проведення незалежного освітнього оцінювання за власний рахунок. Ви можете передати результати такого оцінювання до шкільного округу. Якщо ви це зробите, і оцінювання відповідатиме встановленим вимогам до незалежних оцінювань (IEE), школа зобов'язана розглянути його результати при прийнятті рішень, пов'язаних із забезпеченням вашій дитині належної безкоштовної освіти (FAPE).

Результати такого оцінювання також можуть бути представлені як докази на слуханні з питань спеціальної освіти.

4.2 результати незалежного оцінювання мають бути розглянуті протягом 10 робочих днів

Якщо ви надали школі результати незалежного освітнього оцінювання (IEE), проведеного за рахунок бюджету або власних коштів, шкільний округ зобов'язаний скликати засідання команди (включно з батьками та спеціалістами) протягом десяти робочих навчальних днів після отримання цієї інформації — незалежно від того, чи має дитина індивідуальну освітню програму (IEP), чи ні.

Школа несе відповідальність за розгляд освітньої частини оцінювання.

На засіданні команда розгляне представлені дані та визначить, чи необхідно:

- внести зміни до IEP;
- змінити підхід до визначення права дитини на спеціальну освіту, щоб своєчасно і належним чином врахувати висновки незалежного оцінювання.

5. коли ви можете отримати доступ до особової справи учня? 34 CFR 300.611 AND 603 CMR 23.00

Особова справа учня включає як основну частину (табелі успішності), так і тимчасові документи — медичні довідки, тести, оцінювання, дисциплінарні відомості, а також будь-які матеріали, що визначають потребу учня у спеціальній освіті та організації відповідної програми.³ Ідентифікуюча інформація про вашу дитину є конфіденційною і не підлягає передачі третім особам (окрім педагогів та працівників системи освіти) без вашої письмової згоди.

Ви та ваша дитина (якщо їй 14 років і більше) маєте право:

- ознайомитися з усіма документами, що входять до особової справи,
- отримати доступ протягом 10 робочих днів з моменту звернення,
- переглянути документи до проведення зустрічі з питань IEP або слухання⁴,
- надати запит на отримання копії документів — за розумну плату, що не перевищує фактичних витрат на

³ Якщо батьки учня відкликають свою згоду на надання послуг спеціальної освіти після того, як ці послуги вже було розпочато, шкільний округ не зобов'язаний вносити зміни до особової справи учня, вилучаючи з неї відомості про раніше надані послуги спеціальної освіти.

⁴ Шкільний округ може обмежити доступ до особової справи учня лише за наявності офіційного юридичного документа, такого як: судово заборона (restraining order), рішення суду про розлучення, постанова про передачу опіки, в яких прямо зазначено обмеження доступу до інформації про дитину для одного з батьків або інших осіб.

копіювання.

Додаткові збори за пошук і надання записів не стягуються.

Ви маєте право: провести зустріч із кваліфікованими спеціалістами школи, щоб отримати роз'яснення щодо змісту документації; надати доступ до особової справи вашої дитини вашому представнику (наприклад, захиснику, консультанту або юристу) за умови оформлення вами спеціальної, усвідомленої та письмової згоди. Всі права, пов'язані з доступом та роботою з документацією учня, закріплені в Положенні про документацію учнів штату Массачусетс — 603 CMR 23.00. Ознайомитися з повним текстом положення можна на сайті: <http://www.doe.mass.edu/lawsregs/603cmr23.html> або замовити друковану копію через школу чи Департамент початкової та середньої освіти (DESE).

Без оформлення окремої письмової згоди документи можуть бути надані лише: батькам або законним представникам, учням, які досягли встановленого віку, уповноваженим працівникам навчального закладу, представникам органів освіти штату та федеральних структур. Виняткові випадки — наприклад, за рішенням суду, у разі загрози безпеці або за офіційним запитом правоохоронних органів — школа зобов'язана надати доступ до певної інформації у встановленому порядку. Додаткові роз'яснення з питань, пов'язаних із документацією учнів, розміщені за посиланням: <http://www.doe.mass.edu/lawsregs/advisory/cmr23qanda.html>.

6. як вирішуються розбіжності між батьками та представниками школи?

34 C.F.R. 300.151-300.153, 300.506 – 300.518 AND 603 CMR 28.08

Батькам (законним представникам) та шкільним округам рекомендується співпрацювати і прагнути до мирного врегулювання спорів. Закон про освіту осіб з обмеженими можливостями (IDEA), частина B, а також його нормативні акти та законодавство штату Массачусетс надають батькам і школам кілька варіантів вирішення розбіжностей, пов'язаних із питаннями спеціальної освіти — включно з визнанням дитини такою, що потребує відповідної програми, та наданням їй відповідних послуг.

Варіанти вирішення спорів у Массачусетсі:

- Медіація — добровільний процес за участю нейтральної сторони.
- Подання звернення до Системи вирішення проблемних ситуацій (Problem Resolution System) Департаменту початкової та середньої освіти (DESE).
- Подання скарги до Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA) — проведення офіційного слухання.

Кожен із цих механізмів буде докладно описаний далі. Під час розгляду спірних ситуацій з питань розміщення або надання послуг спеціальної освіти дитина продовжує навчатися за чинною програмою та у попередньому освітньому закладі, якщо інше не погоджено з батьками або якщо зміна місця навчання не пов'язана з дисциплінарним стягненням.

6.1 звернення до школи: вирішення розбіжностей на місцевому рівні

Спільне та конструктивне обговорення розбіжностей сприяє зміцненню партнерських відносин між родиною та школою. У разі виникнення розбіжностей батькам (законним представникам) рекомендується спочатку обговорити свої занепокоєння з представниками школи та округу. Іноді буває складно визначити, до кого саме звернутися. У вирішенні таких ситуацій вам можуть допомогти наступні працівники освітнього закладу:

- Вчитель або спеціаліст, який надає послуги вашій дитині;
- Директор школи або заступник директора;
- Керівник спеціальної освіти, адміністратор з питань спеціальних освітніх потреб або директор по роботі з учнями;
- Керівник шкільного округу (суперінтендант) або директор чартерної школи (якщо дитина навчається у такій школі).

Контактну інформацію ви можете знайти на офіційному сайті вашого шкільного округу або на сайті профілів шкільних округів Департаменту початкової та середньої освіти Массачусетса (DESE): [за посиланням](#).

6.2 державна система розгляду звернень dese

Будь-яка фізична особа або організація, включно із заявниками з інших штатів, має право подати звернення до Системи розгляду звернень (Problem Resolution System, PRS) Департаменту початкової та середньої освіти Массачусетса (DESE), якщо є підстави вважати, що було порушено вимоги законодавства у галузі спеціальної освіти. Для початку розгляду звернення DESE має відповідати критеріям, встановленим федеральним законодавством (IDEA, частина В). У письмовій заяві має бути зазначено:

- Чітке формулювання передбачуваного порушення закону або нормативних актів (IDEA частина В, його реалізаційних положень або законодавства штату Массачусетс про спеціальну освіту), при цьому не обов'язково вказувати конкретні статті закону;
- Фактичні підстави, на яких базується заява;
- Підпис і контактна інформація особи, яка подає звернення.

Додаткові відомості (якщо звернення стосується конкретної дитини):

- Прізвище, ім'я та адреса проживання дитини;
- Назва навчального закладу, в якому навчається дитина;
- Для дітей або підлітків без постійного місця проживання — наявна контактна інформація та назва школи, яку відвідує дитина;
- Опис характеру проблеми, включно з пов'язаними фактами;
- Запропонований спосіб вирішення питання, якщо він відомий або доступний на момент подання заяви.

Звернення до Системи розгляду звернень (PRS) може стосуватися порушень, які сталися не раніше ніж за один рік до дати звернення в PRS. Копія звернення одночасно має бути надіслана до шкільного округу або іншої державної установи, щодо якої подається скарга. Для зручності заявників на офіційному сайті DESE доступна електронна форма подання звернення: <https://www.doe.mass.edu/prs/>. Також звернення приймаються: факсом, електронною поштою, поштовими відправленнями (U.S. Mail), особисто в офісі PRS за адресою:

Problem Resolution System Office
Massachusetts Department of Elementary and Secondary Education 135
Santilli Highway – Everett, MA 02149
Main Telephone: 781-338-3700 TTY:
N.E.T. Relay: 1-800-439-2370 Fax:
781-338-3710
Email: DESECompliance@mass.gov

Використання стандартної форми DESE для подання звернення не є обов'язковим. Проте ваша заява повинна містити всю інформацію, передбачену федеральним регламентом — 34 C.F.R. § 300.153(b) (див. вище), щоб її визнали допустимою до розгляду. Модельна форма звернення перекладена на такі мови: арабську, капо-верде, китайську, гаїтянську креольську, кхмерську, португальську, російську, іспанську, в'єтнамську. За запитом форма може бути перекладена іншими мовами. Ви можете звернутися за допомогою у підготовці звернення, зателефонувавши до PRS за номером: 781-338-3700.

Детальний опис процедури розгляду звернень доступний на сайті DESE за посиланням: <https://www.doe.mass.edu/prs/>.

Після отримання звернення, яке відповідає встановленим вимогам, PRS зобов'язана винести письмове рішення, виклавши в ньому фактичні обставини, висновки та підстави, протягом 60 календарних днів з дати надходження звернення. Продовження строку можливе лише у таких випадках:

- за наявності виняткових обставин, пов'язаних із конкретним зверненням;
- якщо батьки та державний орган добровільно погодилися продовжити строк, щоб спробувати врегулювати спір через медіацію або інші форми альтернативного врегулювання.

Мінімальні процесуальні гарантії при розгляді звернення:

- PRS надає заявнику можливість додатково надати інформацію — усно або письмово — з питань заявлених порушень;
- Державний орган має право надати відповідь на звернення, зокрема — пропозицію щодо його вирішення, і обидві сторони можуть добровільно брати участь у медіації (відповідно до 34 C.F.R. § 300.506);
- PRS проводить незалежне виїзне розслідування, якщо вважає це необхідним;
- PRS вивчає всі наявні матеріали та робить власні висновки щодо наявності або відсутності порушення законодавства про спеціальну освіту;
- За підсумками розгляду PRS надсилає письмове рішення заявнику та відповідному державному органу, в якому розглядаються всі пункти звернення, а також наведені фактичні дані, правові висновки та обґрунтування прийнятого рішення.

Якщо потрібно, підсумкове рішення міститиме вимоги щодо виправних заходів та процедури, що допоможуть

ефективно його виконати. Якщо PRS встановить, що державний орган не надав дитині необхідних освітніх послуг, у рішенні можуть бути прописані обов'язкові до виконання заходи для усунення порушень, індивідуальні заходи для відновлення прав конкретного учня або ж і те, і інше.

У рішенні обов'язково розглянуть:

- факти ненадання чи неналежного надання послуг, із конкретними кроками для відновлення прав учня (наприклад, надання компенсуючих послуг або грошове відшкодування);
- забезпечення якісного надання послуг надалі — для цієї дитини та всіх учнів з особливими освітніми потребами.

Виправні заходи, які призначають за результатами розгляду, можуть включати, але не обмежуються такими діями: додаткове навчання персоналу, посилення вимог до звітності, зміну внутрішніх правил і процедур, фінансову компенсацію, надання компенсуючих послуг учню.

Якщо скарга стосується конкретної дитини і PRS виявила порушення, може бути призначена додаткова перевірка (наприклад, аналіз особових справ) інших учнів у схожій ситуації. Мета такої перевірки — визначити, чи потрібно подальше системне втручання департаменту.

Рекомендується, щоб сторони продовжували спільно працювати над вирішенням розбіжностей, навіть під час розгляду звернення в PRS. Подання звернення не обмежує вашого права скористатися іншими способами врегулювання спорів, наприклад, участю в медіації або поданням заяви на слухання в Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA), про що йтиметься далі.

Якщо звернення, подане до PRS, частково охоплює питання, які розглядаються в офіційному слуханні (due process hearing), PRS призупиняє розгляд цієї частини звернення до завершення слухання. Інші питання, які не стосуються слухання, розглядають у загальному порядку та в установлені строки.

Якщо в зверненні порушено питання, яке вже раніше розглядали в офіційному слуханні між тими ж сторонами, рішення за результатами слухання вважається остаточним і обов'язковим, а заявника про це офіційно повідомляють.¹

6.3 Запит про призначення незалежного медіатора.

Медіація⁵ — це послуга, яку надає незалежний спеціаліст, який має відповідну підготовку у галузі законодавства про спеціальну освіту і методів ведення переговорів. Медіацію можуть призначити в будь-який час, коли між батьками та школою виникають розбіжності щодо питань спеціальної освіти — зокрема, якщо вже подано звернення через систему PRS (Система розгляду звернень).

Медіатор допомагає батькам і представникам шкільного округу обговорити проблему та знайти взаємоприйнятне рішення. Усі обговорення в межах медіації є конфіденційними — сказане під час переговорів не може бути використане у подальшому офіційному слуханні чи судовому процесі. Якщо угода досягнута, її оформлюють письмово, підписують обидві сторони, і вона може бути визнана судом як обов'язкова до виконання.

Для призначення медіації ви можете звернутися до Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA) за телефоном: 781-397-4750. Після отримання запиту протягом 30 днів медіатор організує зустріч між вами та представниками шкільного округу. Засідання проведуть у зручний для обох сторін час і в комфортному місці. Участь у медіації є добровільною, тому для її проведення необхідна згода як батьків, так і шкільного округу. Послуга надається безкоштовно. Додаткову інформацію про процедуру медіації можна отримати за телефоном 781-397-4750, а також у матеріалах BSEA «Поширені запитання про медіацію» та «Усе про медіацію в BSEA»⁶.

6.4 подання заяви про проведення слухання в установленому порядку та участь у зустрічі з питань врегулювання розбіжностей

Якщо вам не вдалося досягти згоди зі шкільним округом з питань спору, ви маєте право ініціювати слухання в установленому порядку, яке проводить Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти

⁵ Опис процедури медіації розміщено на офіційному сайті Департаменту початкової та середньої освіти Массачусетса (DESE) за посиланням: <http://www.mass.gov/anf/hearings-and-appeals/bureau-of-special-education-appeals-bsea/mediation/>.

⁶ <https://www.mass.gov/info-details/learn-about-mediation-at-the-bsea>

(BSEA). Під час такого слухання незалежний і неупереджений суддя заслуховує позиції обох сторін, вивчає подані докази та приймає рішення на основі чинного законодавства. Суддя BSEA проходить спеціальну підготовку з питань законодавства про спеціальну освіту і не повинен мати особистих або професійних інтересів у справі.

Слухання в установленому порядку проводиться з питань, пов'язаних із встановленням права учня на отримання спеціальної освіти, оцінюванням освітніх потреб, розробкою індивідуальної освітньої програми (IEP), визначенням освітнього середовища, зокрема випадків, пов'язаних із дисциплінарними заходами, наданням належної безкоштовної освіти (FAPE), реалізацією заходів спеціальної педагогічної підтримки, дотриманням процесуальних гарантій, передбачених федеральним і регіональним законодавством про права учнів з обмеженими можливостями.

Заяву про проведення слухання необхідно подати протягом двох років з моменту, коли вам стало відомо або мало стати відомо⁷ про факти, що стали підставою для скарги. Цей строк може бути продовжений, якщо буде встановлено, що шкільний округ неправильно повідомив вас про врегулювання спору або навмисно не надав обов'язкову інформацію, передбачену законом.

Будь-яка зі сторін — ви або шкільний округ — має право надіслати іншій стороні письмову заяву про проведення слухання в установленому порядку⁸, а також надіслати копію цієї заяви до Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA). BSEA розробило стандартну форму заяви⁹, яку можна використовувати. Також допускається подання звернення у довільній письмовій формі за умови, що воно містить наступні відомості:

- прізвище, ім'я учня і адресу його місця проживання (або контактну інформацію, якщо учень не має постійного місця проживання);
- назву школи, в якій навчається дитина;
- опис спірної ситуації з вказанням конкретних фактів, на яких базується звернення;
- запропонований спосіб вирішення ситуації.

Звертаємо вашу увагу, що розгляд на слуханні буде обмежений лише тими питаннями, які зазначені у вашому зверненні.

Заяву про проведення слухання слід надіслати до шкільного округу (або іншої сторони спору), а також до Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA). Якщо в заяві відсутня необхідна інформація, інша сторона має право протягом 15 календарних днів оскаржити її відповідність встановленим вимогам.

Протягом 5 робочих днів з моменту отримання такого заперечення BSEA приймає рішення щодо достатності наданих відомостей. Додаткові відомості можуть бути включені до заяви за згодою другої сторони або за дозволом уповноваженої посадової особи (судді у цій справі).

У разі внесення нових питань до вже поданої заяви перебіг строків розгляду починаються заново.

Якщо в установлені строки не надійшло заперечень щодо змісту скарги, процедура слухання продовжується у звичайному порядку. Якщо на момент подання вами заяви про проведення слухання шкільний округ не надіслав вам попереднього письмового повідомлення з питання, що є предметом скарги, він зобов'язаний протягом 10 календарних днів з моменту отримання запиту на слухання надати вам офіційну письмову відповідь, в якій викладе свою позицію щодо суті звернення.

Примітка: якщо запит на проведення слухання подає шкільний округ, батьки зобов'язані протягом 10 календарних днів з моменту отримання запиту надіслати письмову відповідь, в якій викладуть свою позицію з кожного порушеного питання.

Після подання вами запиту на проведення слухання шкільному округу надається 30 календарних днів для проведення заходів із досудового врегулювання розбіжностей до початку формального розгляду справи в рамках слухання¹⁰.

Шкільний округ зобов'язаний організувати зустріч для врегулювання спору протягом 15 календарних днів з моменту отримання вашої скарги на проведення слухання по суті¹¹. Сторони спільно визначають,

⁷ Нагадуємо, що обов'язок бути поінформованим про зміст та зміни в освітній програмі дитини покладається на батька або законного представника.

⁸ Детальна інформація про подання заяви на проведення слухання в установленому порядку розміщена на офіційному сайті Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA): <http://www.mass.gov/anf/hearings-and-appeals/bureau-of-special-education-appeals-bsea/ue-process-hearings/>.

⁹ <https://www.mass.gov/doc/hearing-request-form/download>

¹⁰ Якщо ви та представники шкільного округу домовилися скористатися процедурою медіації, за взаємною згодою медіація може тривати і після закінчення 30-денного періоду врегулювання.

¹¹ Зустріч з питань врегулювання не є обов'язковою, якщо ініціатором подання заяви на проведення слухання був шкільний округ.

які члени команди з розробки індивідуальної освітньої програми (IEP) мають бути присутні на зустрічі. Обов'язковою є участь представника шкільного округу, уповноваженого приймати рішення щодо освітньої програми вашої дитини. Юрист, який представляє шкільний округ, *не має* права бути присутнім на зустрічі, якщо лише вас не супроводжує ваш юрист.

Ви зобов'язані взяти участь у зустрічі для врегулювання спору, якщо лише ви *та* шкільний округ письмово не домовились відмовитися від її проведення або не прийняли спільне рішення використовувати процедуру медіації. Якщо ви відмовляєтеся брати участь у зустрічі, слухання не може бути продовжене.

Якщо ви готові до зустрічі, а шкільний округ відмовляється або затягує її проведення понад 15 календарних днів з моменту отримання повідомлення про ваше звернення, ви маєте право звернутися до особи, яка веде слухання, з проханням розпочати процедуру слухання. Якщо зустріч відбулася, але протягом 30 календарних днів з моменту подання скарги шкільний округ не вирішив питання на вашу користь, слухання по суті може бути розпочате.

Процедура врегулювання спору вважається завершеною у разі настання одного з таких випадків:

- Ви та представники шкільного округу письмово погодили припинення періоду врегулювання;
- Сплинув 30-денний строк, відведений на вирішення спору;
- Завершилася процедура медіації;
- Ви та уповноважений представник шкільного округу підписали документ із зафіксованою угодою.

Такий документ вважається угодою про врегулювання спору і може бути примусово виконаний у суді штату або федеральному суді. Зверніть увагу: будь-яка зі сторін — ви чи шкільний округ — може скасувати угоду протягом трьох робочих днів після її підписання.

6.5 надання доказів незалежному судді на слуханні в межах установленої процедури

Після подання скарги в установленому порядку Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA) призначить дату слухання, визначить суддю та надішле вам детальну інформацію про процес слухання, а також перелік юристів і захисників, які надають безкоштовну або недорогої допомогу.

Під час слухання ви і представники шкільного округу зможете надати докази та заслухати свідчення свідків перед незалежним суддею від BSEA. На будь-якому слуханні, включно з розглядом дисциплінарних заходів, ви маєте право:

- особисто брати участь, а також бути представленим юристом та/або захисником;
 - бути присутнім на слуханні разом з учнем;
 - зробити слухання відкритим для публіки;
 - надавати докази, включно з документами та звітами;
 - запрошувати свідків на слухання і домагатися їхньої обов'язкової явки через судову повістку;
 - заздалегідь, не пізніше ніж за п'ять робочих днів, ознайомитися з будь-якими доказами, що будуть використані на слуханні, та подати клопотання про їх виключення, якщо вам не було надано своєчасного доступу;
 - отримати за вашим письмовим запитом письмовий або (на ваш вибір) електронний дослівний протокол слухання, включно з встановленими фактами та ухваленим рішенням — безкоштовно.
- Додаткову інформацію про проведення слухань в установленому порядку можна отримати, звернувшись до BSEA за телефоном 781-397-4750 або на сайті BSEA.: <http://www.mass.gov/dala/bsea>.

Слухання проводяться відповідно до *Закону штату Массачусетс про порядок адміністративного судочинства*¹² та *Правил проведення слухань BSEA*¹³. Суддя зобов'язаний винести остаточне рішення протягом 45 днів після завершення періоду врегулювання спору, зазначеного вище, якщо лише одна зі сторін не подала клопотання про продовження строків і воно не було задоволене. Копія рішення надсилається як вам, так і до шкільного округу. Рішення судді є обов'язковим до виконання обома сторонами — як батьками, так і шкільним округом. Рішення судді щодо того, чи забезпечено вашій дитині належну безкоштовну освіту (FAPE), ґрунтується на факті порушення прав дитини у галузі спеціальної

¹² M.G.L. c.30A

¹³ <https://www.mass.gov/doc/hearing-rules/download>

освіти або на висновку, що шкільний округ не виконав своїх обов'язків відповідно до законодавства та нормативних актів із питань спеціальної освіти. Якщо предметом скарги є порушення процедур (наприклад, непроведене засідання команди, порушення строків, неналежне ведення документації), суддя може дійти висновку, що дитина не отримала FAPE, лише якщо невиконання процедур:

- порушило право дитини на отримання належної безкоштовної освіти (FAPE);
- суттєво обмежило вашу можливість брати участь у прийнятті рішень щодо навчання дитини;
- позбавило дитину освітньої користі.

Рішення судді у справі є остаточним рішенням уповноваженого органу і не може бути переглянуте BSEA або змінене Департаментом початкової та середньої освіти штату Массачусетс (DESE). Рішення у справах є публічними¹⁴ і доступні на офіційному сайті BSEA за посиланням: <https://www.mass.gov/bsea-decisions-and-rulings>.

6.6 оскарження рішення за результатами слухання у суді штату або федеральному суді

Якщо батьки або шкільний округ не згодні з рішенням, винесеним суддею у справі під час слухання, вони мають право звернутися до суду штату або федерального суду з вимогою переглянути це рішення. Таку заяву потрібно подати не пізніше ніж за 90 днів від дати винесення рішення.

6.7 витрати на адвоката

34 CFR §300.517

Кожна зі сторін самостійно несе витрати на оплату послуг свого адвоката, якщо суд не ухвалить інше рішення. Якщо ви отримали рішення на свою користь за підсумками письмового висновку за результатами слухання або судового розгляду, суд¹⁵ може зобов'язати шкільний округ відшкодувати розумні витрати на оплату ваших адвокатських послуг. Однак зверніть увагу, що ви не зможете стягнути витрати на адвоката за час, витрачений на судовий розгляд після того, як округ зробив пропозицію про мирову угоду, якщо виконано такі умови:

- шкільний округ надіслав вам письмову пропозицію про мирову угоду не пізніше ніж за 10 днів до слухання;
- ви не прийняли пропозицію протягом 10 днів;
- рішення за результатами слухання не вигідніше, ніж пропозиція округу.

Якщо шкільний округ виграв справу, суд може зобов'язати вашого адвоката відшкодувати витрати шкільного округу на юридичний супровід, якщо встановить, що адвокат подав скаргу або продовжив процес, знаючи про відсутність фактичних підстав, необґрунтованість, безглуздість або подання скарги зі зловмисною метою. Суд також може зобов'язати вас або вашого адвоката відшкодувати юридичні витрати, якщо заява про слухання або подальший судовий розгляд були розпочаті з недобросовісної метою — наприклад, щоб завдати незручностей, затягнути процес або штучно збільшити витрати на розгляд.

7. якими є ваші обов'язки, якщо ви перевели дитину до приватної школи і вважаєте, що шкільний округ має відшкодувати витрати на навчання? **34 CFR §300.148**

Іноді батьки вважають, що державна школа не забезпечує дитині належної безкоштовної спеціальної освіти (FAPE), і приймають рішення перевести дитину до приватної школи. Батьки мають право у будь-який момент за власний кошт зарахувати дитину до приватного навчального закладу.

Проте якщо батьки вважають, що витрати на навчання в приватній школі має покривати шкільний округ, потрібно виконати такі кроки:

- офіційно відмовитися від запропонованої індивідуальної освітньої програми (IEP) та від чинної освітньої програми в державній школі;
- повідомити шкільний округ про намір перевести дитину до приватної школи;
- висловити свої заперечення та подати звернення до BSEA з проханням про проведення слухання.

Батьки зобов'язані повідомити шкільний округ про переведення дитини одним із таких способів:

¹⁴ Рішення, ухвалені за результатами слухань, публікуються після видалення персональної інформації, яка могла б дозволити ідентифікувати учня.

¹⁵ Суддя BSEA не має повноважень присуджувати відшкодування витрат на адвоката.

Усно — під час останнього засідання команди IEP перед переведенням;
Письмово — не менш ніж за 10 робочих днів до переведення дитини з державної школи.

Шкільний округ не зобов'язаний оплачувати навчання дитини у приватній школі, якщо він надав дитині належну безкоштовну спеціальну освіту (FAPE).

Якщо між батьками та шкільним округом виникає розбіжність щодо того, чи відповідає запропонована програма вимогам FAPE, або якщо батьки вимагають відшкодування витрат на навчання в приватній школі, ці питання розглядаються в установленому порядку, як описано в цьому документі.

Рішення ухвалює незалежний спеціаліст — уповноважений з розгляду спірних питань. Він визначає, чи надавав шкільний округ FAPE вашій дитині. Якщо за результатами слухання буде встановлено, що шкільний округ не надав FAPE, ви своєчасно виконали всі необхідні дії, а приватний навчальний заклад дійсно відповідає освітнім потребам дитини — уповноважений може зобов'язати шкільний округ повністю або частково відшкодувати витрати на навчання в приватній школі, враховуючи всі обставини переведення дитини.

8. як планувати переведення учня з загальноосвітньої школи?

34 CFR §300.43

Планування перехідного періоду учня до дорослого життя — важливий етап, який допомагає дитині підготуватися до таких аспектів, як професійне навчання, працевлаштування, участь у житті громади та самостійне проживання. Це планування має починатися з 14 років, базуючись на сильних сторонах, інтересах, вподобаннях і потребах учня, та проводитися щороку в межах засідання команди з розробки індивідуальної освітньої програми (IEP).

Шкільний округ зобов'язаний обговорювати з вами та вашою дитиною¹⁶ її потреби в період переходу. При цьому враховуються цілі, яких учень планує досягти після завершення шкільного навчання — чи то отримання диплому про середню освіту, чи досягнення віку 22 років.

Шкільний округ повинен оформляти результати щорічного обговорення у Формі планування перехідного періоду¹⁷ і включати до IEP чіткі та вимірювані цілі й завдання, а також перелік послуг, необхідних для підготовки до дорослого життя, на основі оцінки особливостей розвитку та перехідних потреб учня.

Випуск учня з дипломом про середню освіту є зміною освітнього статусу, що припиняє право на отримання спеціальної освіти.

Шкільний округ зобов'язаний заздалегідь повідомити вас, якщо планується, що дитина завершить навчання з отриманням диплому. Це обговорення має відбутися не пізніше ніж за один навчальний рік до планованого випуску і обов'язково в межах засідання команди IEP.

¹⁶ Учня повинні запросити на засідання команди з розробки індивідуальної освітньої програми, якщо в порядку денному планується обговорення його цілей на період після завершення школи та питань, пов'язаних із переходом до дорослого життя.

¹⁷ <https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/28mr/default.html>

9. які дисциплінарні заходи може застосовувати школа до учня з обмеженими можливостями?

34 CFR §300.530

Загальноосвітні школи зобов'язані мати встановлені процедури та стандарти, які забезпечують безпечне освітнє середовище для всіх учнів. Заклади повинні доводити до відома учнів правила поведінки — особливо це стосується середніх шкіл — щоб кожен учень знав, яких норм поведінки від нього очікують. У разі порушення цих правил учня можуть притягнути до дисциплінарної відповідальності. Всі заходи дисциплінарного впливу мають бути справедливими і застосовуватися рівнозначно до всіх учнів.

За загальним порядком будь-якого учня можуть тимчасово відсторонити від занять або виключити зі школи з дисциплінарних причин на строк не більше 10 навчальних днів. Перед застосуванням відсторонення або виключення учню повинні повідомити, у чому його звинувачують, та надати можливість висловити свою точку зору. Якщо йдеться про короткострокове дисциплінарне відсторонення, школа не зобов'язана надавати освітні послуги учню з інвалідністю, якщо такі послуги не надаються й учням без інвалідності. Однак, якщо учень з інвалідністю протягом навчального року сумарно був відсторонений від занять на понад 10 навчальних днів, школа зобов'язана надати йому освітні послуги, які дозволять продовжувати опановувати програму загальної освіти і рухатися до досягнення цілей, визначених в його індивідуальній освітній програмі (IEP). Питання щодо обсягу та характеру таких послуг має вирішуватися за обов'язкової участі хоча б одного з педагогів, які навчають цього учня. Освітні послуги повинні починатися з 11-го дня дисциплінарного відсторонення і надаватися впродовж усього періоду відсторонення.

Школи зобов'язані дотримуватися особливих дисциплінарних процедур щодо учнів з інвалідністю, які мають право на спеціальні освітні послуги¹⁸. Графічна схема застосування цих правил доступна на сайті Департаменту початкової та середньої освіти Массачусетса (DESE)¹⁹. Ці особливі правила набирають чинності, якщо учня відсторонено від поточного місця навчання²⁰ на строк понад 10 послідовних навчальних днів, або якщо учня відсторонено понад 10 навчальних днів протягом навчального року у різних випадках, і між цими випадками спостерігається закономірність. У таких ситуаціях школа зобов'язана якомога швидше повідомити батьків про рішення щодо відсторонення та надати копію цього Повідомлення про процесуальні гарантії.

Команда з розробки індивідуальної освітньої програми (IEP) учня зобов'язана провести засідання протягом 10 календарних днів з моменту прийняття школою рішення про застосування дисциплінарного стягнення. Це засідання називається «визначення причинного зв'язку» (manifestation determination). Під час цього засідання ви, як батько або законний представник, разом з іншими членами команди повинні встановити, чи була поведінка учня спричинена або безпосередньо пов'язана з його інвалідністю, або чи поведінка була наслідком того, що школа не надала учню послуги, передбачені IEP.

При ухваленні рішення команда IEP зобов'язана розглянути: документи з особової справи учня, саму індивідуальну освітню програму, спостереження педагогів та батьків (законних представників) за поведінкою учня, а також будь-яку іншу релевантну інформацію, надану вами як батьком або представником.

Якщо команда дійде висновку, що поведінка учня не була спричинена або безпосередньо пов'язана з його інвалідністю, а також не була наслідком неналежної реалізації IEP, тоді учня з інвалідністю можуть притягнути до дисциплінарної відповідальності на тих же підставах і на той самий строк, що й інших учнів, які вчинили аналогічне порушення. Водночас команда IEP зобов'язана визначити тимчасове альтернативне освітнє середовище (IAES — Interim Alternative Educational Setting), куди учня тимчасово переведуть, а також освітні послуги, які будуть надаватися в цьому місці. IAES — це освітнє середовище, відмінне від поточного місця навчання учня, в якому забезпечуються умови для продовження навчання відповідно до положень його IEP. При виборі альтернативного освітнього середовища представники школи можуть враховувати індивідуальні

¹⁸ Особливі правила дисциплінарного стягнення, які діють щодо учнів з обмеженими можливостями, також застосовуються до деяких учнів, які ще офіційно не визнані такими, що потребують спеціальної освіти. Ці правила діють, якщо до моменту вчинення правопорушення: батьки письмово висловили занепокоєння щодо можливої інвалідності у дитини та направили це звернення керівному або адміністративному персоналу школи чи вчителю; вчитель або інший працівник школи прямо висловив занепокоєння стійкими особливостями поведінки учня, звернувшись із цим до керівника зі спеціальної освіти або іншого представника адміністрації; або якщо учня було направлено на обстеження, але процес ще не завершено. У цих випадках до учня застосовуються ті ж дисциплінарні процедури, що й до учнів з офіційним статусом інвалідності. Проте ці правила не застосовуються, якщо: батьки відмовилися дати згоду на проведення обстеження; раніше було прийнято рішення, що дитина не має права на спеціальну освіту; батьки відкликали свою згоду на надання дитині спеціальної освіти та супутніх послуг.

¹⁹ <https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/default.htm>

²⁰ Місце навчання визначається командою IEP і є тим навчальним закладом або установою, де надаються послуги, передбачені IEP.

особливості учня для прийняття рішення щодо доцільності зміни освітнього розміщення.

Якщо команда визначить, що поведінка учня була спричинена або безпосередньо пов'язана з його інвалідністю, або стала наслідком неналежної реалізації індивідуальної освітньої програми (IEP), учень має повернутися на останнє затверджене місце навчання, передбачене його IEP, якщо лише ви та команда IEP не приймете спільне рішення про інше розміщення.

Крім того, учень має пройти функціональне оцінювання поведінки (FBA — Functional Behavioral Assessment). Це всебічне дослідження поведінки учня, яке дає змогу команді IEP виявити причини проблемної поведінки, а також визначити необхідні поведінкові втручання та зміни в освітній програмі, спрямовані на запобігання повторенню подібних інцидентів.

Якщо таке оцінювання вже проводилося раніше, і в учня є план поведінкового втручання (Behavioral Intervention Plan), команда IEP має переглянути його та вирішити, чи потрібно вносити зміни до цього плану. Якщо встановлено, що поведінка учня була спричинена неналежною реалізацією IEP, школа зобов'язана невідкладно усунути виявлені порушення.

Примітка: якщо учень приніс або використав зброю, наркотики чи завдав тяжких тілесних ушкоджень іншій особі на території школи або під час шкільного заходу, директор школи має право тимчасово перевести учня до альтернативного освітнього середовища (IAES) на строк до 45 навчальних днів, незалежно від того, чи є поведінка наслідком інвалідності. У цьому випадку команда IEP визначає, куди буде переведено учня та які освітні послуги він отримуватиме протягом цього періоду.

9.1 оскарження дисциплінарного рішення

Якщо батьки не згодні з рішенням про переведення учня з дисциплінарних підстав або оскаржують висновки щодо причинного зв'язку між порушенням і наявними особливостями розвитку (manifestation determination), а також якщо шкільний округ вважає, що збереження поточного освітнього середовища учня може становити загрозу його безпеці або безпеці оточуючих, будь-яка зі сторін — батьки чи шкільний округ — має право звернутися з проханням про проведення слухання до Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA). Такі слухання проводяться у прискореному порядку.²¹ До винесення рішення суддею або до закінчення строку дисциплінарного стягнення учень продовжує навчання в альтернативному освітньому середовищі (IAES), якщо інше не погоджено сторонами.

10. де можна знайти відповідні положення законодавства й іншу корисну інформацію?

10.1 закони і нормативні акти

Повний текст закону штату Массачусетс про спеціальну освіту міститься у Главі 71B Загального закону Массачусетса (Massachusetts General Law Chapter 71B). Цей закон широко відомий як «Глава 766». Нормативні акти штату, що регулюють питання спеціальної освіти, розміщені у Збірнику нормативних актів Массачусетса (CMR) — розділ 603 CMR 28.00. Тексти закону, нормативні документи й інші корисні матеріали доступні на офіційному сайті Департаменту початкової та середньої освіти Массачусетса (DESE).²²

Федеральним законом, який регулює сферу спеціальної освіти, є Закон про освіту осіб з обмеженими можливостями (Individuals with Disabilities Education Act, IDEA). Текст закону розміщено у Збірнику законів Сполучених Штатів Америки (United States Code) — розділ 20 U.S.C. § 1400. Детальні правила реалізації закону (нормативні акти) містяться у Збірнику федеральних нормативних актів (Code of Federal Regulations, CFR) — Глава 34, розділ 300 (34 CFR § 300). Повний текст федерального закону, нормативних актів та роз'яснювальні матеріали можна знайти на офіційному сайті Міністерства освіти США: <http://idea.ed.gov/>.

²¹ [Детальну інформацію про порядок проведення прискореного слухання з питань, пов'язаних зі спеціальною освітою, можна знайти в Правилі II.С слухань Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти \(BSEA\). Документ доступний за посиланням: \(див. с. 7\).](#)

10.2 посібник з розробки індивідуальної освітньої програми та стандартні форми

Загальний огляд процесу організації спеціальної освіти (на основі посібника, підготовленого Міністерством освіти США) доступний за посиланням: <https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>.

Детальний опис розробки індивідуальної освітньої програми (IEP), а також стандартні форми, які використовуються для її оформлення, розміщені на офіційному сайті Департаменту початкової та середньої освіти штату Массачусетс (DESE):
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>.

10.3 скорочення

У багатьох випадках у тексті використовуються аббревіатури, утворені з перших літер ключових понять, пов'язаних зі спеціальною освітою. Нижче наведено список уживаних аббревіатур та їх розшифрування:

BSEA — Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти
CFR — Збірник федеральних нормативних актів (Code of Federal Regulations)
CMR — Збірник нормативних актів штату Массачусетс (Code of Massachusetts Regulations)
DESE — Департамент початкової та середньої освіти штату Массачусетс
FAPE — Безкоштовна належна освіта (Free Appropriate Public Education)
FBA — Функціональне поведінкове оцінювання (Functional Behavioral Assessment)
IAES — Альтернативне освітнє середовище на перехідний період (Interim Alternative Educational Setting)
IDEA — Закон «Про освіту осіб з обмеженими можливостями» (Individuals with Disabilities Education Act)
IEE — Незалежне освітнє оцінювання (Independent Educational Evaluation)
IEP — Індивідуальна освітня програма (Individualized Education Program)
PRS — Система розгляду звернень (Problem Resolution System)

10.4 перелік інтернет-ресурсів

Департамент початкової та середньої освіти (DESE) розміщує на своїх офіційних сайтах детальну інформацію для батьків та представників шкільних округів. На цих ресурсах доступні актуальні нормативні документи, роз'яснення з питань спеціальної освіти, а також положення законодавства і політики відомства, що регулюють цю галузь.

Розлад аутистичного спектра:

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/families/links/autism.html>

Бюро розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти:

<https://www.mass.gov/bsea-decisions-and-rulings>

<https://www.mass.gov/doc/hearing-rules-revised-july-2024/download>

<http://www.mass.gov/anf/hearings-and-appeals/bureau-of-special-education-appeals-bsea/mediation/>

<https://www.mass.gov/doc/bsea-mediation-brochure/download>

<https://www.mass.gov/info-details/frequently-asked-questions-about-mediation-at-the-bsea>

<https://www.mass.gov/info-details/learn-about-mediation-at-the-bsea>

Згода на отримання послуг масового медичного огляду MassHealth (державна програма медичної допомоги Medicaid):

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/default.html>

Дисциплінарні питання:

<https://www.doe.mass.edu/sfs/discipline/?section=view-all>

Закон про освіту осіб з обмеженими можливостями (IDEA):

<http://idea.ed.gov/>
Індивідуальна освітня програма:
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>
Посібник із розробки індивідуальної освітньої програми:
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>
Незалежне оцінювання освітніх потреб:
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/2004-1.html>
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/memo-sy2024-2025-7.html>
Право батьків та їхніх представників на спостереження за освітнім процесом з метою оцінки умов навчання:
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/2009-2ta.html>
Порівняння системи досудового врегулювання спорів (PRS) та процедури подання скарги до Бюро з розгляду апеляцій у галузі спеціальної освіти (BSEA):
<https://www.doe.mass.edu/prs/guide/default.html>
Механізм врегулювання звернень у межах контролю якості програм:
<http://www.doe.mass.edu/prs/>
Законодавство у галузі спеціальної освіти:
<https://www.doe.mass.edu/lawsregs/statelaws.html>
Нормативно-правові положення, що регулюють галузь спеціальної освіти:
<https://www.doe.mass.edu/lawsregs/stateregs.html>
Заміщуюча особа з питань спеціальної освіти:
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/2013surrogateparent.html>
Форма планування перехідного періоду для учня, який отримує спеціальну освіту:
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>
Положення про порядок ведення особових справ учнів
<http://www.doe.mass.edu/lawsregs/603cmr23.html>
Роз'яснення з питань ведення та доступу до особових справ учнів:
<http://www.doe.mass.edu/lawsregs/advisory/cmr23qanda.html?section.>
Планування перехідного періоду:
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/transition/default.html>